

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2012-2013

18 JUIN 2013

Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTÉRIEUR ET
DES AFFAIRES ADMINISTRATIVES
PAR
M. CLAES

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2012-2013

18 JUNI 2013

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE BINNENLANDSE ZAKEN EN VOOR DE
ADMINISTRATIEVE AANGELEGENHEDEN
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER CLAES

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie :

Président/Voorzitter : Philippe Moureaux.

Membres/Leden :

N-VA	Huub Broers, Bart De Nijn, Inge Faes, Wilfried Vandaele.
PS	Willy Demeyer, Caroline Désir, Philippe Moureaux.
MR	Alain Courtois, Gérard Deprez.
CD&V	Dirk Claes, Johan Verstreken.
sp.a	Dalila Douffi, Fatma Pehlivian.
Open Vld	Guido De Padt.
Vlaams Belang	Yves Buysse.
Écolo	Cécile Thibaut.
cdH	Vanessa Matz.

Suppléants/Plaatsvervangers :

Frank Boogaerts, Patrick De Groot, Lieve Maes, Elke Sleurs, Sabine Vermeulen.
Philippe Mahoux, Fatiha Saïdi, Louis Siquet, Fabienne Winckel.
Armand De Decker, Christine Defraigne, Richard Miller.
Wouter Beke, Sabine de Bethune, Els Van Hoof.
Bert Anciaux, Leona Detiège, Ludo Sannen.
Martine Taelman, Yoeri Vastersavendts.
Filip Dewinter, Bart Laeremans.
Benoit Hellings, Zakia Khattabi.
Francis Delpérée, André du Bus de Warnaffe.

Voir:

Documents du Sénat :

5-2130 - 2012/2013 :

N° 1 : Projet transmis par la Chambre des représentants.

Zie:

Stukken van de Senaat :

5-2130 - 2012/2013 :

Nr. 1 : Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

I. INTRODUCTION

Le projet de loi qui fait l'objet du présent rapport et qui relève de la procédure bicamérale obligatoire, faisait initialement partie d'un projet de loi déposé à la Chambre des représentants en tant que projet de loi du gouvernement (doc. Chambre, n° 53-2712/1).

Ce projet de loi initial a été scindé par la commission de l'Intérieur, des affaires générales et de la Fonction publique. Les dispositions relevant de l'article 77 de la Constitution ont été approuvées par la commission sous le n° 53-2712/8. Ce texte a été adopté par la Chambre des représentants le 30 mai 2013 sous le n° 53-2848 par 109 voix contre 15 et 9 abstentions. Il a été transmis au Sénat le 31 mai 2013 (doc. Chambre, n° 53-2848/1).

La commission a examiné le projet de loi au cours de sa réunion du 11 juin 2013, en présence de Madame Joëlle Milquet, vice-première ministre et ministre de l'Intérieur.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE LA VICE-PREMIÈRE MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR, MME MILQUET

Le projet de loi à l'examen n'est qu'une partie d'un projet de loi plus grand qui a fait l'objet d'un vote à la Chambre des représentants le 30 mai dernier.

Le gouvernement vous demande de marquer votre accord sur deux dispositions du projet de loi relative à la loi sur les sanctions administratives communales qui modifient les articles 36, alinéa 1er, 5° et 38bis de la loi 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait.

Le nouvel article 38bis de la loi sur la protection de la jeunesse stipule qu'un mineur peut faire l'objet d'une sanction administrative communale, si celui-ci a atteint l'âge de quatorze ans accomplis au moment des faits.

L'article 36, alinéa 1er, 5°, nouveau, de la loi relative à la protection de la jeunesse habilite le tribunal de la jeunesse à connaître du recours introduit par requête écrite et gratuite contre la décision d'imposer ou de ne pas imposer une amende administrative aux mineurs ayant atteint l'âge de quatorze ans accomplis au moment des faits.

Il s'agit donc de prévoir qu'un mineur peut faire l'objet d'une sanction administrative communale à

I. INLEIDING

Dit verplicht bicameraal wetsontwerp maakte oorspronkelijk deel uit van een in de Kamer van volksvertegenwoordigers ingediend wetsontwerp van de regering (stuk Kamer, nr. 53-2712/1).

Het oorspronkelijke wetsontwerp werd door de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt opgesplitst. De bepalingen die onder artikel 77 van de Grondwet vallen werden door de commissie aangenomen onder het nr. 53-2712/8. Deze tekst werd op 30 mei 2013 door de Kamer van volksvertegenwoordigers aangenomen met 109 stemmen tegen 15 bij 9 onthoudingen en op 31 mei 2013 overgezonden aan de Senaat (stuk Kamer nr. 53-2848/1).

De commissie heeft het wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 11 juni 2013, in aanwezigheid van de vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, Joëlle Milquet.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN, MEVROUW MILQUET

Voorliggend wetsontwerp maakt deel uit van een groter wetsontwerp waarover op 30 mei jongstleden in de Kamer van volksvertegenwoordigers werd gestemd.

De regering verzoekt u in te stemmen met twee bepalingen van het wetsontwerp betreffende de wet op de gemeentelijke administratieve sancties die de artikelen 36, eerste lid, 5° en 38bis wijzigen van de wet van 8 april betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Het nieuwe artikel 38bis van de wet betreffende de jeugdbescherming bepaalt dat een minderjarige een gemeentelijke administratieve sanctie kan krijgen wanneer hij op het ogenblik van de feiten de volle leeftijd van veertien jaar bereikt heeft.

Het nieuwe artikel 36, eerste lid, 5°, van de wet op de jeugdbescherming kent aan de jeugdrechtnbank de bevoegdheid toe zich uit te spreken over het beroep dat via een schriftelijk en kosteloos verzoekschrift werd ingediend tegen de beslissing al dan niet een administratieve boete op te leggen aan minderjarigen die de volle leeftijd van veertien jaar op het ogenblik van de feiten hebben bereikt.

Het gaat er derhalve om te voorzien data een minderjarige een gemeentelijke administratieve sanc-

partir de quatorze ans, comme le fait déjà la loi du 21 décembre 1998 relative à la sécurité lors des matches de football.

Le seuil de quatorze ans applicable pour les sanctions administratives existe donc depuis longtemps dans la loi relative à la sécurité lors des matchs de football, sans que cela ait créé la moindre polémique lors de l'adoption de cette loi en 1998. L'âge de quatorze ans n'est donc pas une nouveauté.

La décision de ramener de seize à quatorze ans l'âge pour les sanctions administratives communales a été négociée par les six partis de la majorité et le formateur lors des négociations gouvernementales. Un grand nombre de partis étaient favorables à l'abaissement de l'âge à quatorze ans. La ministre déclare donc mettre en œuvre l'accord de gouvernement par le biais du projet de loi à l'examen.

La ministre a veillé à ce que la loi soit mise en œuvre de la manière la plus pédagogique et protectionnelle possible.

Il était en effet hors de question de mettre en place une telle mesure sans prévoir des garanties supplémentaires comme un recours introduit par requête gratuite devant le tribunal de la jeunesse.

Cette dernière mesure participe à l'ensemble des garanties et mesures protectrices, plus importantes par rapport au système actuel, que le gouvernement prévoit pour le mineur, notamment :

- un abaissement de l'âge du mineur uniquement si le Conseil communal le prévoit dans son règlement général de police;
- une obligation d'information à charge de la commune qui décide de sanctionner les mineurs;
- une procédure d'implication parentale rendant possible la clôture du dossier sans sanctionner le mineur;
- une offre de médiation obligatoire;
- la possibilité d'imposer aux mineurs un maximum de quinze heures de service communautaire;
- la présence parentale est rendue possible tant lors de la médiation que de l'exécution de la prestation citoyenne;
- la possibilité de disposer gratuitement d'un avocat;
- le paiement de l'amende administrative uniquement par les parents ou les tuteurs du mineurs.

La ministre rappelle que ce projet de loi a pour objectif de promouvoir une société du respect, le

tie kan worden opgelegd vanaf veertien jaar zoals hetgeen reeds is voorzien in het raam van de wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid tijdens voetbalwedstrijden.

De drempel van veertien jaar voor administratieve sancties bestaat dus al lang in de wet betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden, terwijl dat geenszins opschudding heeft veroorzaakt toen die wet in 1998 werd aangenomen. De leeftijd van veertien jaar is dus niet nieuw.

Bij de regeringsvorming is onderhandeld over de beslissing om de leeftijd voor de gemeentelijke administratieve sancties van zestien tot veertien jaar te verlagen door de zes partijen van de meerderheid en de formateur. Een groot aantal partijen was voorstander van het verlagen van de leeftijd tot veertien jaar. De minister verklaart dus dat ze met voorliggend wetsontwerp het regeerakkoord uitvoert.

De minister heeft ervoor gezorgd dat de wet zo pedagogisch en beschermend mogelijk wordt uitgevoerd.

Er kon immers geen sprake van zijn dat een dergelijke maatregel werd ingevoerd zonder bijkomende waarborgen te bieden, zoals een beroep dat bij kosteloos verzoekschrift wordt ingesteld bij de jeugdrechtbank.

Die laatste maatregel maakt deel uit van het geheel van waarborgen en beschermende maatregelen, die belangrijker zijn dan in het huidige systeem, waarin de regering voor de minderjarige voorziet, namelijk :

- alleen een verlaging van de leeftijd van de minderjarige indien de gemeenteraad daarin voorziet in zijn algemeen politiereglement;
- informatieplicht voor de gemeente die beslist minderjarigen sancties op te leggen;
- een procedure van betrokkenheid van de ouders waardoor de zaak kan worden afgesloten zonder de minderjarige een sanctie op te leggen;
- verplicht aanbod van bemiddeling;
- de mogelijkheid om minderjarigen maximum vijftien uur gemeenschapsdienst op te leggen;
- begeleiding door de ouders is mogelijk, zowel bij de bemiddeling als bij de uitvoering van de gemeenschapsdienst;
- de mogelijkheid om gratis over een advocaat te beschikken;
- betaling van de administratieve boete uitsluitend door de ouders of de voogden van de minderjarige.

De minister herinnert eraan dat het doel van dit wetsontwerp het bevorderen van een respectvolle

respect des règles et le respect des autres. Il s'agit d'une valeur fondamentale pour l'avenir de tous et notamment des jeunes. Ce n'est en effet pas en permettant tout, sans limites, que la société leur rend service. Cette réforme contribue elle aussi à l'éducation des jeunes : tout n'est pas permis dans notre société.

Ce texte vise aussi à protéger les jeunes eux-mêmes, en sanctionnant des actes d'incivilité dont ils peuvent eux aussi hélas être les victimes. Les limites et la lutte contre l'impunité sont des outils de protection autant que de sanctions, par une réponse rapide et adaptée face aux premières incivilités.

En conclusion, la garantie supplémentaire à l'égard des mineurs que le gouvernement propose dans le cadre de ce projet de loi est essentiel à la création d'un dispositif pédagogique pour les jeunes tel que le demande notamment la Convention internationale aux droits de l'enfant.

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Piryns demande d'organiser sur le thème du projet de loi à l'examen une audition réunissant des organisations de la société civile. Comme la ministre l'a elle-même indiqué, il s'agit d'un sujet sensible. Deux cent treize organisations de la société civile se sont réunies pour protester contre l'abaissement de l'âge et le renforcement de la législation SAC. Ces organisations demandent à être entendues. La ministre a avancé des arguments pour montrer qu'il s'agit d'une bonne loi et pour insister sur son dessein pédagogique et sur la procédure de médiation inscrite dans le projet. Mais les organisations représentatives de la jeunesse ne l'entendent pas de cette oreille, ce qui montre que cette loi ne bénéficie pas d'un soutien suffisant.

La ministre s'est référée à la loi relative à la sécurité lors des matches de football, que tous les partis ont votée, et dans laquelle l'âge minimum a également été ramené à quatorze ans. Le groupe de l'intervenant continue de soutenir cette réglementation. Elle s'associe cependant aux organisations représentatives de la jeunesse en s'opposant également à l'abaissement de l'âge à quatorze ans et aux sanctions administratives communales qui ont été ajoutées et qui lui paraissent excessives.

De très nombreuses communes ont adopté des règlements d'un parfait ridicule qui sanctionnent par exemple toute personne âgée de quatorze ans ou plus et qui mange son sandwich sur le parvis d'une église, qui jette des confettis dans la rue ou lance des boules de neige. La liste des infractions énumérées par ces règlements ridicules est pratiquement sans fin et l'ensemble de la classe politique les juge inacceptables. Ce sont justement de telles dérives qui rendent nécessaire une évaluation de la législation SAC actuelle et qui fait s'effriter le consensus en faveur de cette loi.

samenleving is, met respect voor de regels en respect voor de anderen. Dat is een fundamentele waarde voor de toekomst van allen en vooral van de jongeren. De maatschappij bewijst hun geen dienst door alles onbeperkt toe te staan. Deze hervorming is ook een bijdrage tot de opvoeding van de jongeren : in onze samenleving is niet alles toegestaan.

De tekst beoogt ook de bescherming van de jongeren zelf, want hij sanctioneert overlast waarvan ook zij helaas het slachtoffer kunnen worden. De limieten en de strijd tegen straffeloosheid zijn zowel beschermingsmiddelen als sancties, door een snel en aangepast antwoord op de eerste vormen van overlast.

De minister besluit dat de bijkomende waarborg voor minderjarigen die de regering bij dit wetsontwerp biedt, essentieel is voor de totstandbrenging van een pedagogisch apparaat voor jongeren, zoals het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind het vraagt.

III. ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Piryns vraagt om een hoorzitting te organiseren met organisaties uit het middenveld over dit wetsontwerp. Zoals de minister het zelf aangeeft gaat het om een gevoelig thema. Er zijn tweehonderd-dertien organisaties uit het middenveld die zich hebben verenigd om te protesteren tegen de verlaging van de leeftijd en de verstrenging van de GAS-wetgeving. Deze organisaties vragen om gehoord te worden. De minister heeft argumenten aangereikt waarom dit wel een goede wet is en heeft de nadruk gelegd op het pedagogisch opzet en de bemiddelingsprocedure van het ontwerp. De jongerenorganisaties geloven dit echter niet waardoor een draagvlak ontbreekt voor deze wet.

De minister verwijst naar de voetbalwet die door alle partijen is gestemd en waarin ook de leeftijd op veertien jaar is gebracht. De fractie van mevrouw Piryns steunt deze wettelijke regeling nog steeds. Samen met de jongerenorganisaties is zij het echter niet eens met de verlaging naar een leeftijd van veertien jaar en de excessieve gemeentelijke administratieve sancties die inmiddels aan het licht zijn gekomen.

In heel wat gemeenten zijn werkelijk belachelijke reglementen waarbij het eten van een broodje op de trappen van een kerk wordt beboet, net als het strooien van confetti of het gooien van sneeuwballen. De lijst van belachelijke reglementen is schier eindeloos en de hele politieke wereld is het er over eens dat dergelijke reglementen onaanvaardbaar zijn. Het zijn precies dit soort excessen die een evaluatie van de huidige GAS-wetgeving noodzakelijk maken en die het draagvlak voor deze wet volkomen hebben onderuit gehaald.

Au lieu d'entamer le dialogue, la Chambre a immédiatement voté le projet. L'intervenante ne pense pas que des auditions induiront un changement d'opinion chez les sénateurs. Mais peut-être déboucheront-elles sur quelques adaptations dans lesquelles chacun pourra se reconnaître. Ainsi, elle propose de dresser une liste exhaustive de ce qu'il faut entendre par « incivilités ». Dès lors, les amendes SAC ne pourraient être appliquées que pour les formes d'incivilités énumérées par la ministre dans son exposé introductif. Cela permettrait d'éviter d'inscrire toutes sortes d'inepties dans les règlements communaux.

M. Deprez souscrit sans réserve aux développements du projet de loi tels qu'ils ont été exposés par la ministre de l'Intérieur.

Selon lui, il est erroné de se focaliser exclusivement sur les jeunes dans l'interprétation du dispositif proposé puisque ce dernier vise les incivilités commises par les personnes de tout âge, à partir de quatorze ans.

Il rappelle que l'objet du projet de loi n'est pas de mener une politique anti-jeunes mais de lutter contre les incivilités ou les infractions qui ne seraient pas poursuivies devant les tribunaux débordés. Or, il est essentiel que tout comportement déviant puisse être sanctionné.

Son groupe est donc favorable à l'esprit général du projet de loi.

Sur la question spécifique de l'âge de quatorze ans, il lui semble qu'il faut le mettre en perspective. Dans notre société actuelle, les jeunes deviennent adultes beaucoup plus tôt que par le passé.

D'ailleurs, l'âge de la majorité civile a été ramené de vingt-et-un à dix-huit ans. La loi a donc consacré le principe que les jeunes deviennent adultes plus tôt. Il en va de même de l'âge du droit de vote et d'éligibilité, ramené à dix-huit ans. La participation aux consultations communales est fixé à seize ans.

Il n'est dès lors pas choqué par le fait que l'âge pour l'application des sanctions administratives communales soit ramené de seize à quatorze ans. Le mode de vie a fondamentalement changé chez nos jeunes, ils grandissent plus vite que les générations précédentes. Il ne retient donc pas l'argument selon lequel on abaisse de manière irresponsable l'âge à quatorze ans.

Quant aux organisations de terrain qui protestent contre l'abaissement de l'âge, il est persuadé que ces dernières agissent de bonne foi. Mais il est également persuadé que ces organisations ne représentent pas les jeunes visés par le projet de loi. Ces organisations ont

In plaats van de dialoog aan te gaan heeft men in de Kamer het ontwerp onmiddellijk gestemd. Zij denkt niet dat hoorzittingen de opinie van de senatoren zal wijzigen. Mogelijk leiden ze echter wel tot een paar aanpassingen waar ieder het over eens kan zijn. Zo stelt zij voor dat een limitatieve lijst wordt opgesteld van wat bedoeld wordt met «overlast». Zo zouden GAS-boetes alleen nog kunnen gebruikt worden voor de vormen van overlast die de minister in haar inleidende uiteenzetting heeft opgesomd. Op die manier kan voorkomen worden dat er allerlei onnozelheden in reglementen worden gegoten.

De heer Deprez sluit zich zonder voorbehoud aan bij de toelichting bij het wetsontwerp zoals de minister van Binnenlandse Zaken ze gegeven heeft.

Volgens hem begaat men een vergissing wanneer men zich alleen op de jongeren concentreert bij de interpretatie van de voorgestelde tekst, want die beoogt overlast berokkend door personen van alle leeftijden, vanaf veertien jaar.

Hij herinnert eraan dat het wetsontwerp geen anti-jongerenbeleid beoogt, maar het bestrijden van overlast of misdrijven die de overbelaste rechtbanken niet kunnen vervolgen. Het is essentieel dat alle afwijkend gedrag gesanctioneerd kan worden.

Zijn fractie is dus voorstander van de algemene teneur van het wetsontwerp.

Het specifieke probleem van de leeftijd van veertien jaar moet men volgens hem in het juiste perspectief plaatsen. In onze huidige samenleving worden jongeren veel vroeger volwassen dan in het verleden.

De leeftijd van burgerrechtelijke meerderjarigheid werd overigens van eenentwintig op achttien jaar gebracht. De wet heeft dus het principe dat jongeren vroeger volwassen worden bekraftigd. Hetzelfde geldt voor de leeftijd waarop men stemrecht heeft en verkiesbaar is, die op achttien jaar gebracht werd. De leeftijd om aan een gemeentelijke volksraadpleging deel te nemen ligt op zestien jaar.

Het choqueert hem dus niet dat de leeftijd voor het opleggen van gemeentelijke administratieve sancties van zestien op veertien jaar wordt gebracht. De levenswijze van onze jongeren is fundamenteel veranderd, ze groeien vlugger op dan de vorige generaties. Dat het onverantwoord zou zijn de leeftijd tot veertien jaar te verlagen is voor hem dus geen argument.

Hij is ervan overtuigd dat de middenveldorganisaties die tegen de leeftijdverlaging protesteren te goeder trouw handelen. Hij is er echter evenzeer van overtuigd dat die organisaties de jongeren op wie het wetsontwerp betrekking heeft, niet vertegenwoordigen.

une connaissance fragmentaire des réalités et ne réalisent pas qu'il existe des jeunes dont le processus de socialisation n'a pas fonctionné.

Dès lors qu'il existe en outre une possibilité de recours devant les tribunaux, il aimerait qu'on lui explique où il y a un déni de démocratie dans le dispositif proposé. Personnellement, il ne voit pas l'intérêt d'organiser des auditions sur le sujet.

M. Broers a des doutes quant à la représentativité et à la neutralité politique des organisations qui livrent bataille contre le projet à l'examen. Il constate ainsi que le «Parti travailliste belge» fait partie de la liste des organisations qui tentent de convaincre les politiques de s'opposer au projet de loi.

M. Broers comprend très bien l'inquiétude relative aux amendes SAC infligées à des jeunes. Il souligne néanmoins qu'un bourgmestre commettrait un suicide politique s'il proposait des mesures insensées sanctionnant des jeunes de quatorze ans. Un bourgmestre se doit d'agir dans les normes de ce qui est acceptable sur le plan social et humain. Selon les informations dont il dispose, l'intervenant croit savoir que seuls deux cas sur dix mille ne sont pas réglés par la médiation.

C'est précisément cette procédure de médiation qui l'a convaincu de soutenir la législation proposée relative aux SAC. Le centre de gravité du projet en question réside dans la médiation et dans la recherche de solutions en concertation avec les jeunes. Une sanction administrative ne sera envisageable en dernier recours que si aucune solution n'a pu être trouvée à l'amiable, en vue de remettre sur le droit chemin les récalcitrants.

On pourrait arguer que la société n'a aucune contrainte à imposer aux jeunes et, dès lors, tout aussi bien supprimer l'obligation scolaire et interdire aux enseignants d'infliger des sanctions sans médiation préalable. Nous vivons cependant à une époque où les jeunes sont mûrs beaucoup plus tôt qu'il y a vingt ans. Des jeunes de dix ans en savent aujourd'hui beaucoup plus que des jeunes de seize ou dix-sept ans autrefois. C'est une évolution que l'intervenant a observée de près au sein de l'enseignement. Par le passé, tant à l'école que dans les mouvements de jeunesse, on tentait également de jouer la carte de la médiation avant d'envisager des mesures plus drastiques. L'intervenant ne voit pas pourquoi l'on ne pourrait pas adopter une législation qui permet d'intervenir contre des jeunes — ou des moins jeunes — qui dépassent les bornes. Il ne faut naturellement pas imposer des règlements communaux ridicules. C'est pourquoi l'intervenant appelle les autorités locales à faire usage de manière socialement responsable de la possibilité d'infliger une amende SAC. Le système dépend donc dans une large mesure de la mise en œuvre

gen. Die organisaties hebben een fragmentarische kijk op de werkelijkheid en zijn er zich niet van bewust dat er jongeren zijn van wie het socialisatieproces niet gelukt is.

Aangezien er bovendien een beroepsmogelijkheid voor de rechtbanken bestaat, wou hij dat men hem uitlegde waar de voorgestelde tekst de democratie miskent. Persoonlijk ziet hij het belang van het houden van hoorzittingen over dit onderwerp niet.

De heer Broers heeft zo zijn twijfels over de representativiteit en de politieke neutraliteit van de organisaties die de strijd aanbinden. Zo stelt hij vast dat ook de «Parti travailliste belge» op de lijst van organisaties staat die de politici probeert te overtuigen om het wetsontwerp tegen te houden.

De heer Broers heeft veel begrip voor de bezorgdheid die leeft over de GAS-boetes voor jongeren. Hij wijst er op dat je als burgemeester echter politieke zelfmoord pleegt als je idiote maatregelen voorstelt die veertienjarigen te sanctioneren. Als burgemeester moet je opereren binnen de normen van wat sociaal en menselijk aanvaardbaar is. Volgens de informatie waarover hij beschikt zouden slechts twee gevallen per tienduizend niet door bemiddeling worden afgehandeld.

Tevens wijst hij er op dat het precies die bemiddlingsprocedure is die hem heeft overtuigd om in te stemmen met de voorgestelde GAS-wetgeving. De hoofdhandruk van dit ontwerp ligt op de bemiddeling en het zoeken van oplossingen in overleg met de jongeren. Pas wanneer dit niet leidt tot een oplossing wordt een administratieve sanctie een mogelijkheid om zij die hardleers zijn terug op het goede spoor te brengen.

Men kan menen dat er vanuit de samenleving niets kan worden opgelegd aan jongeren — je kan dan evengoed de leerplicht afschaffen en leerkrachten mogen geen sancties meer opleggen zonder voorafgaande bemiddeling. We leven echter in een tijd waarin jongeren veel vroeger rijp zijn dan twintig jaar geleden. Jongeren van tien weten nu veel meer dan jongeren vroeger op de leeftijd van zestien, zeventien jaar. Hij heeft zelf deze evolutie in het onderwijs van nabij meegemaakt. Ook vroeger probeerde men, zowel op school als in de jeugdbeweging, eerst te bemiddelen alvorens over te gaan tot drastischer maatregelen. Hij ziet niet in waarom er geen wetgeving mag worden gestemd die het mogelijk maakt om op te treden tegen jongeren, of ouderen, die over de schreef gaan. Uiteraard moet men geen belachelijke gemeentereglementen opleggen. Daarom roept hij de lokale overheden op om op een sociaal verantwoorde manier met de mogelijkheid van een GAS-boete om te gaan. Veel hangt dus af van de concrete invulling door de lokale overheden. Het is

concrète par les autorités locales. Il est aussi important de désigner un fonctionnaire SAC qui a un grand sens social.

Le groupe de l'intervenant soutiendra donc le projet de loi.

Mme Douifi constate qu'une nouvelle réglementation relative aux amendes SAC faisait déjà partie de l'accord de gouvernement. L'abaissement de l'âge et l'augmentation du montant de certaines d'amendes étaient prévus dans cet accord.

Il va de soi que la pression politique s'accentue lorsqu'un tel projet doit finalement être voté par le Parlement fédéral.

La majorité se trouve manifestement poussée dans ses retranchements lorsqu'elle doit défendre ce projet. Elle entend cependant ne pas se laisser acculer dans une position défensive. Elle ne peut y arriver qu'en utilisant intelligemment les possibilités offertes au niveau local et en prônant le dialogue avec les jeunes.

Les organisations de la société civile passent à l'offensive et se braquent sur l'abaissement de l'âge et la possibilité d'infliger des amendes plus sévères.

Il est cependant important de mettre l'accent sur le fait que le projet à l'examen améliore la procédure, en la rendant plus démocratique et plus pédagogique.

Quiconque assume des responsabilités au niveau local, que ce soit les politiques, les fonctionnaires ou la police, subit de fortes pressions pour agir contre les incivilités, la petite criminalité et le vandalisme. Il est difficile de définir les incivilités parce qu'elles ont une signification différente selon que l'on se trouve dans une grande ville ou dans une petite commune rurale. Cette notion ne peut certes pas être une source de chicaneries, mais il va de soi qu'un débat sur sa définition concrète ne peut pas hypothéquer l'élaboration de mesures. En tant qu'autorité locale, il faut essayer de faire en sorte que chaque citoyen puisse vivre et se déplacer librement. L'on parle d'incivilités en cas de franchissement persistant d'une limite rendant impossible la vie en société et affectant le bien-être des individus. C'est le cas, par exemple, lorsqu'un voisin lâche en permanence son chien dans le jardin d'autrui et persiste à le faire malgré les remarques insistantes pour que cela cesse. L'on parle également d'incivilités lorsqu'une association carnavalesque teste chaque soir son installation sonore dans un quartier donné sans tenir compte de la quiétude des riverains, même si cela paraît amusant à première vue.

Une liste limitative semble à première vue être une manière d'accroître la sécurité juridique. Mme Douifi n'en est pas si sûre. La loi à l'examen est un exercice de démocratie locale et de bon sens, ce qui ne peut qu'emporter l'adhésion générale. C'est donc au niveau

évidemment de belg om een GAS-ambtenaar aan te duiden die een groot maatschappelijk aanvoelen heeft.

Zijn fractie zal het wetsontwerp dus steunen.

Mevrouw Douifi stelt vast dat een nieuwe regeling voor de GAS-boetes reeds een onderdeel was van het regeerakkoord. De verlaging van de leeftijd en de verhoging van een aantal boetes waren een onderdeel van dit akkoord.

Uiteraard verhoogt de politieke druk als een dergelijk ontwerp final door het federaal parlement moet worden gestemd.

De politici van de meerderheid worden duidelijk in het defensief gedrongen wordt als zij dit ontwerp verdedigen. Zij wil zich echter niet in een dergelijke positie laten manœuvrer en dat kan alleen maar door op lokaal vlak verstandig met de geboden mogelijkheden om te springen en door de discussie met de jongeren aan te gaan.

De middenveldorganisaties zitten in het offensief en focussen alleen op de verlaging van de leeftijd en de mogelijkheid van strengere boetes.

Het is echter van belang om de nadruk te leggen op het feit dat de procedure verbeterd wordt met het ontwerp dat thans ter tafel ligt: het is democratischer en pedagogischer.

Iedereen die op lokaal vlak verantwoordelijkheid heeft — politici, ambtenaren en politie — staat onder grote druk om op te treden tegen overlast, kleine criminaliteit en vandalisme. Overlast kan moeilijk gedefinieerd worden omdat het iets anders betekent in een grote stad dan in een kleine landelijke gemeente. Uiteraard mag dit begrip niet leiden tot haarklopperij maar het hoeft geen betoog dat een debat over de concrete invulling van het begrip overlast het nemen van maatregelen niet mag hypothekeren. Als lokale overheid moet je er proberen voor te zorgen dat elke burger vrij kan leven en bewegen. Overlast ontstaat wanneer hardnekkig een grens overschreden wordt die samenleven onmogelijk maakt en mensen in hun welzijn worden getroffen. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer een buur permanent zijn hond uitlaat in andermans voortuin en dit blijft doen, ondanks het aandringen om daar mee op te houden. Overlast is ook wanneer een carnavalsvereniging elke avond in een bepaalde wijk zijn geluidsinstallatie test en geen rekening houdt met de rust van de buren — ook al lijkt dit op het eerste zicht alleen maar leuk.

Een limitatieve lijst lijkt op het eerste zicht een manier om meer rechtszekerheid te creëren. Mevrouw Douifi is daar echter niet zo zeker van. Deze wet wordt een oefening op het vlak van lokale democratie en lokaal gezond verstand — daar kan iedereen alleen

local qu'il conviendra de définir concrètement la notion d'incivilités. On peut parler d'incivilité lorsque des faits donnés sont commis, pas une seule fois mais de façon répétée, non pas par une seule personne mais par différents individus, de sorte qu'à un certain moment, la vie en société s'en trouve très difficile. Il incombe dès lors à une autorité locale de prendre ses responsabilités pour garantir qu'un quartier soit vivable. Nombreuses sont les formes d'incivilités, de vandalisme et de petite criminalité auxquelles les parquets ne s'attaquent pas parce qu'ils n'en ont pas le temps, ce qui crée une impunité qui suscite l'indignation générale. Le projet à l'examen répond à cette indignation et la convertit en une mesure politique. Il revient aux autorités locales de prendre ces mesures politiques avec la dose nécessaire de bon sens. C'est également au niveau local, par le biais des conseils de la jeunesse, que les deux cent treize organisations de la société civile peuvent être impliquées activement dans cette politique. En résumé, la traduction de cette loi au niveau local est un exercice sain pour la démocratie locale.

M. Claes indique que différents bourgmestres, surtout en Flandre, ont lancé un appel dans la presse visant à abaisser l'âge auquel les jeunes sont susceptibles d'être frappés par les amendes administratives parce qu'ils avaient des difficultés à corriger le comportement de certains d'entre eux. Cette matière avait fait l'objet d'un large consensus lors des négociations gouvernementales. L'abaissement de l'âge pour les amendes administratives fut l'un des sujets qui ont été le plus longuement discutés. Il a toutefois été décidé d'accéder à la demande des villes.

Les discussions s'inscrivaient essentiellement dans la perspective de la prévention des incivilités causées par les jeunes de quatorze à seize ans. La médiation obligatoire pour ces jeunes fut l'instrument principal prôné à cet effet. L'intervenant estime que le recours à l'amende ne devrait en fait pas être autorisé pour ces jeunes et il ne s'attend pas non plus à ce qu'elle leur soit souvent infligée. La presse a certainement accentué la perception négative des amendes administratives : une large attention a été accordée à chaque exemple excentrique de telle manière que l'objet initial a été occulté. L'attention a ainsi été totalement détournée de l'objet fondamental de l'accord de gouvernement et du projet à l'examen, c'est-à-dire permettre la prévention et la médiation.

Personnellement, l'intervenant peut effectivement se rallier à une liste limitative pour les amendes administratives. En revanche, il plaide pour qu'elle soit établie au niveau auquel ces amendes devront être instaurées, en concertation avec la société civile. Il sera ainsi possible d'éviter que les différents types d'amende diffèrent à ce point d'une commune à l'autre que tout le monde y perde son latin.

maar voorstander van zijn. Het is dan ook op lokaal vlak dat de concrete invulling zal moeten worden gegeven aan het begrip overlast. Overlast ontstaat wanneer, niet een keer maar verschillende keren, bepaald feiten worden gepleegd, en niet door een persoon maar door verschillende personen, zodat op een bepaald moment het samenleven wordt bemoeilijkt. Het is dan aan een lokale overheid om zijn verantwoordelijkheid te nemen om de leefbaarheid van een buurt te verzekeren. Er zijn allerlei vormen van overlast, vandalisme en kleine criminaliteit die door de parketten niet worden aangepakt omdat ze daar de tijd niet voor hebben. Daardoor ontstaat een straffeloosheid die bij iedereen verontwaardiging oproept. Dit ontwerp is een antwoord op die verontwaardiging en zet die om in een beleidsmaatregel. Het is aan de lokale overheden om, met de nodige dosis gezond verstand, deze beleidsmaatregelen te nemen. Het is ook op het lokale vlak, via de jeugdraden, dat die tweehonderdertien middenveldorganisaties actief kunnen worden betrokken bij dit beleid. Kortom, het is een gezonde oefening op het vlak van lokale democratie om deze wet op lokaal vlak te vertalen.

De heer Claes wijst er op dat verschillende burgemeesters, vooral uit Vlaanderen, in de pers hebben opgeroepen om de leeftijd voor de GAS-boetes te verlagen omdat zij bepaalde jongeren moeilijk konden bijsturen. Bij de regeringsonderhandelingen was hierover een ruime mate van overeenstemming bereikt. De verlaging van de leeftijd voor de GAS-boetes was een van de onderwerpen waarover het langst is gedisputeerd. Er is echter beslist in te gaan op de vraag van die steden.

Bij de besprekking was vooral preventie van overlast door veertien- tot zestien-jarigen de voornaamste invalshoek. Het voornaamste instrument dat hiervoor naar voor wordt geschoven was de verplichte bemiddeling voor die jongeren. De boete voor die jongeren zou voor hem eigenlijk niet gebruikt mogen worden en hij verwacht ook niet dat die boete veel zal gebruikt worden. De pers heeft de negatieve perceptie van de GAS-boetes zeker versterkt : aan elk excentriek voorbeeld werd uitgebreid aandacht besteed zodat het oorspronkelijk opzet ondergesneeuwd is. Op die manier is het voornaamste doel van het regeerakkoord en het voorliggend ontwerp, het mogelijk maken van preventie en bemiddeling, volledig uit de aandacht verdwenen.

Persoonlijk kan hij zich wel vinden een limitatieve lijst voor de GAS-boetes maar hij pleit er voor dat dit zou gebeuren op het niveau waar deze boetes zullen moeten worden ingevoerd, in overleg met het middenveld. Op die manier kan worden voorkomen dat de verschillende soorten boetes zo sterk verschillen van gemeente tot gemeente dat niemand er nog wijs uit raakt.

Mme Désir rappelle que l'accord de gouvernement prévoyait explicitement de renforcer la lutte contre les incivilités. À ce titre, le projet de loi exécute cet accord et contient bien d'autres dispositions que celles de l'abaissement de l'âge à quatorze ans pour les sanctions administratives communales.

Cet abaissement de l'âge à quatorze ans a également été repris dans l'accord de gouvernement, principalement à la demande de bourgmestres de grandes villes flamandes.

Le débat mené en commission aujourd'hui est difficile car il se limite à la discussion relative à l'abaissement de l'âge. C'est une question sensible et on ne peut rester indifférent aux protestations des deux cent treize organisations de jeunesse. Il faudra mener un travail de concertation avec ces dernières pour éviter le sentiment de stigmatisation de la jeunesse. L'immense majorité des jeunes est en effet composée de jeunes qui ont une attitude positive.

Le projet de loi comporte des balises importantes que l'intervenante salue particulièrement. Tout d'abord, les communes ont le choix et non l'obligation d'abaisser l'âge à quatorze ans. Chaque commune devra mener des débats sur cette question et sur les modalités de mise en œuvre dans leurs services responsables des sanctions administratives.

La commune d'Ixelles s'était déjà penchée sur la question et a mis en place une procédure pour les mineurs depuis trois ans. Ainsi, en 2012, sur environ huit mille dossiers de sanctions administratives ouverts, moins de 2 % concernaient des mineurs. La quasi-totalité des dossiers concernant des mineurs ont été résolus par un simple rappel à l'ordre. Aucune amende administrative n'a été délivrée à l'encontre de mineurs.

La responsabilité reposera dans le futur sur les mandataires locaux, en fonction de la politique qu'ils souhaitent mener pour la jeunesse. Selon elle, il est possible de mettre en place une politique de prévention, en accordant la priorité à la médiation et aux prestations d'intérêt pédagogique. Ce débat devra être mené intelligemment avec les secteurs jeunesse dans chaque commune.

Elle souligne également l'importance de la possibilité de recours gratuit devant les tribunaux de la jeunesse, avec l'assistance gratuite d'un avocat.

M. De Padt ne peut se défaire de l'impression que toute cette discussion fait beaucoup de bruit pour rien. Les opposants au régime proposé se comportent de manière condescendante, arrogante, voire offensante envers les autorités locales. Les bourgmestre et les administrations communales sont dépeints comme une bande d'irresponsables qui ne tiennent aucun compte de la réalité et qui imposent les sanctions les plus

Mevrouw Désir herinnert eraan dat het regeerakkoord uitdrukkelijk voorziet in het opvoeren van de strijd tegen overlast. Het wetsontwerp voert dat akkoord dus uit en bevat nog heel wat andere maatregelen dan de verlaging van de leeftijd voor de gemeentelijke administratieve sancties tot veertien jaar.

Die leeftijdverlaging tot veertien jaar stond eveneens in het regeerakkoord, vooral op vraag van de burgemeesters van de grote Vlaamse steden.

Het debat dat vandaag in de commissie gevoerd wordt, is moeilijk, omdat het zich beperkt tot de discussie over de verlaging van de leeftijd. Dat is een kwestie die gevoelig ligt en men kan niet onverschillig blijven voor het protest van tweehonderdertien jeugdverenigingen. Er zal met die verenigingen moeten worden overlegd om het gevoel van stigmaatisering van de jeugd te voorkomen. De overgrote meerderheid van de jongeren zijn immers positief.

Het wetsontwerp bevat belangrijke bakens die voor spreekster heel welkom zijn. Eerst en vooral hebben de gemeenten de keuze en niet de plicht om de leeftijd tot veertien jaar te verlagen. Elke gemeente zal moeten debatteren over die vraag en over de wijze waarop de administratieve sancties door hun diensten zullen worden toegepast.

De gemeente Elsene had zich reeds met die kwestie beziggehouden en heeft sinds drie jaar een procedure voor minderjarigen ingesteld. In 2012 betroffen minder dan 2 % van de ongeveer achtduizend geopende dossiers van administratieve sancties minderjarigen. Bijna alle dossiers van minderjarigen werden opgelost door hen eenvoudig tot de orde te roepen. Er werd geen enkele GAS-boete afgegeven voor minderjarigen.

In de toekomst zal de verantwoordelijkheid bij de lokale mandatarissen liggen, in functie van het jeugdbeleid dat ze willen voeren. Volgens haar kan men een preventief beleid voeren, door voorrang te geven aan bemiddeling en aan taken met pedagogische waarde. Dat debat moet in elke gemeente op intelligente wijze met de jeugdsector worden gevoerd.

Ze benadrukt ook het belang van het kosteloos beroep dat bij de jeugdrechtbank kan worden ingesteld, met kosteloze bijstand van een advocaat.

De heer De Padt kan zich niet van de indruk ontdoen dat heel deze discussie weinig om het lijf heeft: «*much ado about nothing*». Zij die bezwaren hebben tegen de voorgestelde regeling gedragen zich heel neerbuigend, arrogant, zelfs schofferend, tegenover de lokale overheden. Burgemeesters en gemeentebesturen worden afgeschilderd als een stelletje onverantwoordelijken die geen rekening houden met

stupides aux auteurs des infractions les plus saugrenies.

L'image dépeinte ne correspond pas à la réalité du terrain. Dans la commune de l'intervenant, cinq cent septante constats ont été dressés en 2012, dont quatre à l'égard de mineurs, contre cinq à l'égard de mineurs en 2011. Un règlement à l'amiable a été trouvé dans tous les dossiers impliquant des mineurs.

On fait beaucoup de tapage politique sur le projet de loi à l'examen alors qu'il bénéficie d'une grande compréhension de la part de la population.

La semaine dernière, le président du groupe sp.a a plaidé, en séance plénière du Sénat, pour la création d'une instance fédérale qui contrôlerait la bonne mise en œuvre des sanctions administratives communales. C'est offensant pour les autorités communales, car les sanctions administratives sont le résultat d'un processus décisionnel démocratique au sein de la commune.

Mme Thibaut signale que son groupe respecte l'accord de gouvernement, même s'il n'en partage pas les orientations.

Ecolo adhère au principe selon lequel les incivilités méritent des réponses sérieuses et cohérentes de la part des autorités publiques.

Elle rappelle également que le Parlement est maître de son agenda et insiste donc pour que la commission organise des auditions et des débats sur ce thème crucial et sensible.

Elle demande donc un vote sur la tenue d'auditions en commission.

La proposition d'organiser des auditions est rejetée par 10 voix contre 1, et 1 abstention.

M. Moureaux déclare que les dispositions dont discussion ne concernent qu'un petite partie du projet de loi et souvent les plus délicates. L'ensemble du projet de loi voté par la Chambre des représentants comporte énormément d'éléments positifs qu'il soutient pleinement.

Ses remarques ne mettent donc certainement pas en cause la philosophie générale du projet de loi qui améliore le système des amendes administratives.

Certes, le système des amendes administratives est un aveu d'échec de notre justice. En effet, les tribunaux devraient en principe s'occuper de ces incivilités mais ne peuvent le faire, faute de moyens. Face à cette situation où la justice a été négligée, le pouvoir politique a été contraint de créer les amendes

de réalité et die de meest dwaze sancties opleggen voor de meeste dwaze overtredingen.

Een dergelijk beeld stemt niet overeen met de werkelijkheid op het terrein. In zijn eigen gemeente werden er in 2011 vierhonderdvijfenzeventig vaststellingen gedaan waarvan er vijf ten aanzien van minderjarigen, in 2012 ging het om vijfhonderdzeventig vaststellingen waarvan vier ten aanzien van minderjarigen. Met de minderjarigen is altijd een minnelijke schikking getroffen.

Er wordt veel politiek misbaar gemaakt over dit wetsontwerp terwijl er bij de bevolking zelf veel begrip voor bestaat.

Vorige week pleitte de fractievoorzitter van de SP.a in de plenaire vergadering van de Senaat voor de oprichting van een federale instantie die toezicht zou houden op de correcte implementatie van de gemeentelijke administratieve sancties. Daardoor schoffert men de gemeentelijke overheden want de administratieve sancties zijn het resultaat van een democratisch beslissingsproces binnen de gemeente.

Mevrouw Thibaut meldt dat haar fractie het regeerakkoord eerbiedigt, ook al is ze het niet eens met de tendensen ervan.

Ecolo is het eens met het principe dat overlast een ernstig en coherent antwoord van de overheidsdiensten vergt.

Ze herinnert er ook aan dat het parlement zelf zijn agenda beheert en dringt er dus op aan dat de commissie hoorzittingen en debatten over dit cruciale en gevoelig liggende thema organiseert.

Ze vraagt dus een stemming over het houden van hoorzittingen in de commissie.

Het voorstel om hoorzittingen te organiseren wordt verworpen met 10 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

De heer Moureaux verklaart dat de bepalingen waarover gedebatteerd wordt slechts een klein deel van het gehele wetsontwerp uitmaken. Tegelijk gaat het om de moeilijkste bepalingen. Het wetsontwerp in zijn geheel dat in de Kamer van volksvertegenwoordigers werd aangenomen omvat heel veel positieve aspecten, die hij voluit steunt.

Zijn opmerkingen betwisten dus geenszins de algemene filosofie van het wetsontwerp, dat het systeem van de GAS-boetes verbetert.

Het stelsel van de GAS-boetes is ongetwijfeld het bewijs dat onze justitie faalt. Onze rechtkanten moeten zich in principe met de overlast bezig houden, maar kunnen dat bij gebrek aan middelen niet. Als gevolg van de verwaarlozing van justitie was de overheid verplicht de GAS-boetes in het leven te

administratives. Les amendes administratives sont toutefois un palliatif indispensable aux dérives de notre société.

Il remercie la ministre pour les améliorations qui sont apportées par le projet de loi au système des amendes administratives.

En ce qui concerne l'application du principe commune par commune, il est persuadé que certaines communes l'appliqueront de façon raisonnable et humaine. Mais, il n'existe aucune garantie que tel sera le cas. Avec cette justice communale des amendes administratives, il a le sentiment de revenir au Moyen-Âge où chaque localité disposait de ses propres juges.

Il estime par ailleurs que des problèmes de coups et blessures ne doivent pas être traités au moyen de sanctions administratives mais doivent rester du ressort du pouvoir judiciaire. À défaut, on crée une justice sociale à deux vitesses où ceux qui ont de l'argent peuvent frapper et payer facilement l'amende.

Revenant sur l'abaissement de l'âge à quatorze ans, il constate d'abord qu'il existe effectivement déjà des précédents dans la loi de 1998 sur la sécurité lors des matchs de football. Il cite Mr. Deprez qui a nommé d'autres exemples d'abaissement de l'âge, même s'il ne partage pas l'analyse de ce dernier sur la capacité des organisations de jeunes à apprécier la portée du projet de loi.

Il ne peut cependant pas accepter l'abaissement de l'âge à quatorze ans, même s'il est entouré de nombreuses garanties. En effet, il constate que notre société s'engouffre de plus en plus dans une spirale où les jeunes sont présentés comme dangereux. Selon lui, nous sommes régis par une société de vieux, qui n'aime pas et craint les jeunes. Le but de l'abaissement de l'âge est de leur faire peur et cette évolution est néfaste et dangereuse.

M. Buysse pense que la discussion actuelle montre à suffisance que le Sénat aurait dû exercer son droit d'évocation car cela lui aurait permis de discuter du projet de loi dans son ensemble.

Il indique qu'à la Chambre, son groupe s'est abstenu parce que son parti n'est pas un fervent partisan du système des sanctions communales. À l'instar de M. Moureaux, son parti estime en effet que c'est à une instance indépendante qu'il revient d'infliger une sanction et non à un fonctionnaire payé par la commune et relevant de l'autorité du collège des bourgmestre et échevins.

Le projet comporte néanmoins un certain nombre de points positifs, comme l'abaissement de l'âge.

roepen. De GAS-boetes zijn echter een onmisbare noodoplossing voor de mistoestanden in onze samenleving.

Hij dankt de minister voor de verbeteringen die het wetsontwerp in het stelsel van de GAS-boetes aanbrengt.

Wat de toepassing van het principe gemeente per gemeente betreft, is hij ervan overtuigd dat een aantal gemeentes dat op redelijke en humane wijze zullen toepassen. Er is evenwel geen enkele waarborg dat dit het geval zal zijn. Hij heeft het gevoel met de gemeentelijke GAS-boetes terug te keren naar de middeleeuwen, waar elke plaats haar rechters had.

Hij meent overigens dat problemen zoals slagen en verwondingen niet moeten worden opgelost met administratieve sancties maar onder de bevoegdheid van de rechterlijke macht moeten blijven. Anders schept men een rechtsbedeling met twee snelheden, waar wie geld heeft mag slaan en gemakkelijk de boete kan betalen.

Over de verlaging van de leeftijd tot veertien jaar, stelt hij eerst en vooral vast dat het klopt dat er reeds precedenden zijn in de wet van 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden. Hij vermeldt de heer Deprez, die andere voorbeelden van verlaging van de leeftijd heeft gegeven, ook al is hij het niet eens met zijn analyse over het vermogen van de jeugdverenigingen om de draagwijdte van het wetsontwerp te beoordelen.

Hij kan de leeftijdverlaging tot veertien jaar echter niet accepteren, ook al wordt ze geflankeerd met vele waarborgen. Hij stelt immers vast dat onze samenleving meer en meer in een spiraal belandt waarin jongeren als gevaarlijk worden voorgesteld. Volgens hem worden we beheerst door een samenleving van bejaarden, die niet van jongeren houdt en die hen vreest. Het doel van de verlaging van de leeftijd is hun angst aan te jagen en die ontwikkeling is nefast en gevaarlijk.

De heer Buysse meent dat de huidige discussie ten overvloede illustreert dat de Senaat beter zijn evocatierecht had uitgeoefend zodat het wetsontwerp in zijn geheel had kunnen besproken worden.

In de Kamer heeft zijn fractie zich onthouden omdat zijn partij slechts een koele minnaar is van het systeem van de gemeentelijke administratieve sancties. Net als de heer Moureaux meent zijn partij immers dat het opleggen van een straf moet gebeuren door een onafhankelijke instelling en niet door een ambtenaar die betaald wordt door de gemeente en die onder het gezag valt van het college van burgemeester en schepenen.

Toch bevat het ontwerp een aantal positieve elementen zoals het verlagen van de leeftijd.

La concertation avec les groupes cibles au niveau communal revêt une importance capitale. On a pu le constater en 2012 à la suite des violentes bagarres qui ont éclaté dans le quartier branché de Bruges. À la demande de la police, une sanction fut prévue, ce qui a permis à celle-ci d'intervenir contre les fauteurs de troubles. Mais la concertation avec le groupe cible fut à l'évidence insuffisante, car elle a induit chez les jeunes le sentiment qu'il était désormais interdit de sortir à Bruges.

La ministre de l'Intérieur souligne l'importante garantie que le projet à l'examen apporte en ce qui concerne les mineurs : sans ce projet, en effet, le recours contre une décision relative à une amende administrative serait examiné par le tribunal de police plutôt que par le tribunal de la jeunesse, comme le prévoit l'article 2 du projet.

L'un des arguments souvent invoqué à l'encontre des amendes administratives est le fait que certaines communes proposent des sanctions absurdes. La ministre indique qu'en vertu du principe de l'autonomie communale, l'adoption d'un règlement est précédée d'un débat démocratique au sein du conseil communal. Les detracteurs du système proposé voudraient-ils remettre en cause ici le principe de l'autonomie communale ?

Les sanctions administratives communales ne pourront devenir réalité qu'au terme de deux débats démocratiques. Le premier débat a lieu au Parlement fédéral et vise à créer le cadre légal régissant les amendes administratives. Le second débat se déroule au niveau local et chaque commune est libre de prendre ou non un règlement relatif aux amendes administratives. Cela nécessite des discussions approfondies. La ministre souligne qu'au niveau communal, le débat est mené par des personnes qui connaissent bien la situation locale. Il n'y a donc pas lieu de penser que la majorité des décisions prises au niveau local seront de mauvaises décisions. Et si, malgré tout, cela devait être le cas, alors les mandataires locaux seront lourdement sanctionnés par l'électeur. Bien sûr, il y a eu parfois des décisions moins heureuses que d'autres mais, au terme de douze années, on peut dire que le bilan est globalement positif.

Il va sans dire qu'au sein de la majorité actuelle, tout le monde n'affiche pas le même enthousiasme face à la modification proposée. Il n'en reste pas moins que le projet à l'examen découle de l'accord de gouvernement. La ministre dit dès lors espérer que celui-ci recevra le soutien des partis de la majorité.

La ministre partage le constat de M. Moureaux sur l'échec du système judiciaire. Les sanctions administratives sont en effet le palliatif d'une justice qui n'a pas les moyens et doit dès lors faire des classements sans suite. Elle regrette cette situation et aurait préféré une justice dans laquelle on aurait investi massive-

Het overleg met de doelgroepen op gemeentelijk niveau is zeer belangrijk. Zo werd in 2012 het uitgangskwartier van Brugge geconfronteerd met zware vechtpartijen. Op vraag van de politie werd een sanctie voorzien zodat de politie kon optreden tegen mensen die overlast veroorzaakten. Blijkbaar is er echter onvoldoende overleg geweest met de doelgroep want het gevolg was dat bij de jeugd de indruk werd gewekt dat het voortaan verboden was om in Brugge uit te gaan.

De minister van Binnenlandse Zaken wijst op de belangrijke waarborg voor de minderjarigen die door het voorliggend ontwerp wordt geboden : zonder dit ontwerp zou het beroep tegen een beslissing in verband met de GAS-boetes worden onderzocht door de politierechtbank in plaats van de jeugdrechtkbank zoals wordt voorgesteld in artikel 2 het ontwerp.

Als argument tegen de GAS-boetes wordt vaak verwezen naar domme sancties die door sommige gemeenten worden gestemd. Zij wijst er op dat de gemeentelijke autonomie impliceert dat een reglement wordt goedgekeurd na een democratisch debat in de gemeenteraad. Wensen de critici de gemeentelijke autonomie in vraag te stellen ?

De gemeentelijke administratieve sancties worden pas mogelijk na twee democratische debatten. Een eerst debat heeft plaats op het niveau van het federaal parlement en creëert het wettelijk kader voor de GAS-boetes. Het tweede debat heeft plaats op het lokale niveau en de gemeenten zijn volkomen vrij om al dan niet een reglement op te stellen over de GAS-boetes. Dit vergt een grondig debat. De minister wijst er op dat het debat op het gemeentelijk vlak wordt gevoerd door mensen die de lokale situatie goed kennen. Zij gaat er dan ook niet van uit dat op lokaal heel vaak verkeerde beslissingen zullen worden genomen. Als dit toch het geval mocht zijn zullen de lokale mandatarissen door de kiezer streng afgestraft worden. Zij wijst er op dat er, alhoewel soms niet altijd even goede beslissingen zijn genomen, de balans na twaalf jaar toch overwegend positief is.

Uiteraard loopt niet iedereen binnen de huidige meerderheid even warm voor de voorgestelde wijziging. Het voorliggend ontwerp vloeit echter voort uit het regeerakkoord en zij rekent er op dat dit door de meerderheidspartijen dan ook gesteund zal worden.

De minister deelt de vaststelling van de heer Moureaux over het falen van het gerechtelijk systeem. De administratieve sancties zijn inderdaad een noodoplossing voor een justitie die geen middelen heeft en bijgevolg moet seponeren. Ze betreurt die toestand en had liever een justitie gehad waarin massaal geïnves-

ment, éventuellement de façon décentralisée au niveau local.

On n'atteindra toutefois pas cet objectif idéal, même avec la future réforme de la justice.

Il faut donc être réaliste : si on veut éviter l'impunité — notamment pour des raisons préventives — et que la justice ne peut plus assumer la totalité des dossiers, il faut trouver des alternatives. Face à cette situation compliquée, le projet de loi vise à donner une réponse raisonnable et proportionnée aux incivilités, en l'entourant d'un maximum de garanties quant aux droits de la défense et aux droits de recours.

Pourquoi avoir prévu dans le projet de loi que des règlements peuvent être pris par zone, voire par arrondissement judiciaire ? Parce que le but est précisément d'éviter que des communes aient leurs «petits sheriffs». Il faut professionnaliser l'approche du système des sanctions administratives communales, en collaboration avec les parquets, et tenter d'uniformiser les règles, tout en respectant l'autonomie communale.

Pour les infractions mixtes, elle préfèrerait également que celles-ci restent dans le giron du pouvoir pénal. Les menaces d'attentats qui étaient initialement visées dans le champ d'application de la loi SAC ont ainsi été retirés.

Le projet de loi vise par exemple les violences légères et les vols à la tire.

La ministre se dit enfin surprise par la position adoptée aujourd'hui par le groupe Ecolo. En effet, les trois bourgmestres Ecolo ont adopté des règlements communaux particulièrement sévères à l'égard des mineurs dans leurs communes respectives. Elle constate donc qu'entre les grandes idéologies défendues dans les cénacles du Parlement et la mise en œuvre de ces principes sur le terrain, il existe manifestement de grandes incohérences.

M. Demeyer rappelle qu'il a présidé le groupe de travail qui a examiné la question des sanctions administratives communales pendant les négociations en vue de former un gouvernement. Il signale que le projet de loi à l'examen est parfaitement conforme à l'esprit de ces discussions. Le projet de loi est d'ailleurs plus protectionnel que répressif.

Une seconde remarque concerne le fait, qu'en tant que bourgmestre, il se réjouit de disposer d'un outil de gestion de l'espace public, souvent demandé par les services de police. Il faudra toute la souplesse et la sagacité des services publics et des mandataires locaux pour sa mise en œuvre mais il s'agit clairement d'une amélioration dans le vivre-ensemble.

teerd werd, eventueel op gedecentraliseerde wijze op lokaal niveau.

Men zal dat ideaal echter niet bereiken, zelfs niet met de toekomstige hervorming van justitie.

Men moet dus realistisch zijn : indien men — om preventieve redenen — straffeloosheid wil voorkomen en als justitie niet alle dossiers kan behandelen, moet men alternatieven vinden. Gelet op die complexe toestand wil het wetsontwerp een redelijk en proportioneel antwoord geven op de overlast, dat geflankeerd wordt door zoveel mogelijk waarborgen inzake de rechten van de verdediging en het recht op hoger beroep.

Waarom heeft men in het wetsontwerp voorzien dat reglementen mogelijk zijn per zone, of zelfs per gerechtelijk arrondissement ? Precies om te voorkomen dat gemeenten hun «sheriffjes» zouden hebben. Het systeem van gemeentelijke administratieve sancties moet in samenwerking met de parketten geprofessionaliseerd worden en men moet proberen de regels te stroomlijnen, met eerbiediging van de gemeentelijke autonomie.

Wat de gemengde inbreuken betreft, had ze ook liever gehad dat ze onder de strafrechtelijke macht blijven vallen. De bedreiging met aanslag, die oorspronkelijk tot het toepassingsgebied van de GAS-wet behoorde, werd er aldus uitgelicht.

Het wetsontwerp beoogt bijvoorbeeld lichte gewelddaden en diefstallen met geweld.

De minister verklaart tenslotte dat het standpunt dat de Ecolo-fractie vandaag inneemt haar verrast. De drie Ecolo-burgemeesters hebben immers in hun respectieve gemeenten heel strenge gemeentelijke reglementen aangenomen voor minderjarigen. Ze stelt dus vast dat er een groot gebrek aan samenhang bestaat tussen de grote ideologieën die in de cenakels van het parlement worden verdedigd en de toepassing van die beginselen in het veld.

De heer Demeyer herinnert eraan dat hij voorzitter was van de werkgroep die de zaak van de gemeentelijke administratieve sancties onderzocht heeft tijdens de regeringsonderhandelingen. Hij wijst erop dat voorliggend wetsontwerp volstrekt aan de geest van het debat beantwoordt. Het beschermende aspect van het wetsontwerp is overigens belangrijker dan het bestraffende.

Tevens verheugt hij er zich als burgemeester over dat hij over een middel kan beschikken om de openbare ruimte te beheren, iets wat vaak door politiediensten gevraagd wordt. Het zal heel wat soepelheid en wijsheid van de overheidsdiensten en de lokale mandatarissen vergen om het toe te passen, maar het is duidelijk een verbetering voor de samenleving.

Mme Piryns souligne que son parti est par principe opposé à l'abaissement de l'âge à partir duquel on peut se voir infliger une amende administrative. Dans aucune des communes où le bourgmestre est issu de son parti, cet abaissement ne sera instauré. Son parti se refuse à criminaliser et à traiter les jeunes de cette manière. Même si la médiation est sur toutes les lèvres, il n'en demeure pas moins qu'au bout du compte, le projet permet bel et bien de sanctionner des jeunes de quatorze ans en leur infligeant une lourde amende.

En ce qui concerne l'autonomie communale défendue par les partisans du projet de loi, Mme Piryns souligne que l'instauration d'amendes administratives n'a, par le passé, nullement été décidée au terme d'un débat approfondi mené au sein du conseil communal, mais qu'au contraire, il s'agit souvent de textes qui ont été élaborés par des fonctionnaires et sur lesquels le collège des bourgmestres et échevins statue au terme d'un simulacre de débat mené au conseil communal. Par le passé, aucune concertation n'a jamais été menée avec des organisations de la société civile ou des conseils de la jeunesse. En l'occurrence, personne ne peut garantir que les avis rendus par les conseils de la jeunesse seront effectivement suivis dans toutes les communes concernées.

Pour toutes les raisons évoquées, l'intervenant plaide pour l'élaboration d'une liste exhaustive des faits pouvant être sanctionnés par une amende administrative. Le plaidoyer en faveur de l'autonomie communale ne peut quand même pas permettre *in fine* à chaque commune d'élaborer sa propre législation pénale. L'on ne peut faire autrement que de voir de l'hypocrisie dans la manière dont différents partis mettent en question les amendes administratives communales et clâment leur indignation dans les médias alors que dans la pratique, ils refusent de remédier aux manquements de la loi dans le cadre de la présente discussion.

Le sp.a dit que le bon sens doit prévaloir lors de l'établissement des règlements communaux. L'intervenant souligne qu'à Hasselt, c'est un bourgmestre sp.a qui a élaboré un règlement qui interdit le port de tout ce qui cache entièrement ou partiellement le visage, exception faite pour Saint-Nicolas, le Père Fouettard, le Père Noël et le lièvre de Pâques. Quelqu'un peut-il lui dire qui est le lièvre de Pâques ?

M. Moureaux souligne que l'existence de différents règlements communaux est largement antérieure à l'instauration des amendes administratives. Sur ce point, la législation relative aux SAC n'a rien changé par rapport au passé. On peut bien sûr critiquer cet état de fait et estimer qu'un seul règlement devrait s'appliquer dans toutes les communes du pays, mais si tel était le cas, il serait impossible aux administrations communales de tenir compte de la situation spécifique de leur commune.

Mevrouw Piryns wijst er op dat haar fractie principieel tegen de verlaging van de leeftijd is voor de GAS-boetes. In geen enkele gemeente waar haar partij de burgemeester levert zal die verlaging van de leeftijd worden ingevoerd. Jongeren op die manier criminaliseren en behandelen is voor haar partij uitgesloten. Iedereen legt de nadruk op de bemiddeling maar het ontwerp maakt het uiteindelijk wel mogelijk veertien-jarigen te sanctioneren met een zware geldboete.

Wat de verdediging van de gemeentelijke autonomie door de voorstanders van het wetsontwerp betreft, wijst mevr. Piryns er op dat in het verleden de invoering van GAS-boetes helemaal niet gebeurd is na een grondig debat in de gemeenteraad maar dat het vaak gaat om teksten die door ambtenaren worden opgesteld en waarbij het college van burgemeester en schepenen een beslissing nemen na een schijndebate in de gemeenteraad. In het verleden is er nooit overleg geweest met middenveldorganisaties en jeugdraden. Niemand kan hier garanderen dat de adviezen van de jeugdraden ook effectief zullen gevuld worden in al die gemeenten.

Om al die redenen pleit zij voor een limitatieve lijst van de feiten waarvoor een administratieve boete kan worden opgelegd. Het pleidooi voor de gemeentelijke autonomie mag er toch niet toe leiden dat elke gemeente zijn eigen strafwet opstelt. De manier waarop verschillende partijen de GAS-boetes in vraag stellen en in de pers uiting geven aan hun verontwaardiging maar in de praktijk weigeren om de tekorten van de wet tijdens deze besprekings weg te werken kan zij alleen maar hypocriet noemen.

De sp.a zegt dat het gezond verstand moet zegevieren bij de opstellen van de gemeentereglementen. Zij wijst er op dat het in Hasselt een sp.a-burgemeester is die een reglement heeft opgesteld waarbij het verboden is het gelaat geheel of gedeeltelijk te bedekken behalve voor Sinterklaas, Zwarte Piet, de Kerstman en de Paashaas. Kan iemand haar zeggen wie de Paashaas is ?

De heer Moureaux wijst er op dat verschillende gemeentereglementen reeds lang bestond voor de GAS-boetes. Op dat punt heeft de GAS-wet niets veranderd in vergelijking met het verleden. Uiteraard kan men daar kritiek op hebben en vinden dat er slechts één reglement mag gelden voor alle gemeenten in dit land maar dan wordt het voor een gemeentebeestuur onmogelijk om rekening te houden met de specifieke situatie van een gemeente.

L'intervenant ne comprend pas comment un groupe politique qui prétend être attentif à ce que vit la population au quotidien et qui veut mener une politique proche du citoyen est tout d'un coup favorable à l'élaboration d'une réglementation identique pour l'ensemble du pays.

Mme Piryns ne plaide pas pour la suppression de l'autonomie communale, mais estime que le législateur fédéral devrait néanmoins fixer les lignes directrices de ce qui peut être sanctionné par une amende administrative. Comme le président du groupe sp.a, le parti de l'intervenante demande qu'on évalue d'abord le système actuel des amendes administratives avant de revoir les amendes à la hausse et l'âge à la baisse.

M. Broers souligne que l'intitulé du projet de loi sur les sanctions administratives communales devrait être complété par les mots «et les procédures de médiation». Cela clarifierait le concept pour tout le monde.

Mme Douifi souligne que le projet à l'examen renforce le processus décisionnel démocratique et la procédure de médiation. L'éclairage réducteur axé sur l'abaissement de l'âge et l'augmentation des amendes éclipse le véritable mérite du projet, à savoir permettre de trouver, au niveau local, un équilibre entre la médiation et les sanctions. Le projet instaure la possibilité de procéder à un grand cycle de concertation démocratique sur la politique locale. Dans le cadre de cette procédure, il est naturellement possible de se concerter avec les conseils de la jeunesse ainsi qu'avec d'autres organes consultatifs. L'intervenante est convaincue que les bourgmestres et échevins trouveront un juste équilibre dans l'application de la loi à l'examen. Des exemples stupides sont chaque fois avancés pour donner un éclairage particulier aux amendes administratives, alors que le cadre créé par le projet à l'examen met au contraire l'accent sur la concertation et la médiation. Cette concertation est un instrument qui permet à l'ensemble des parties concernées de comprendre leurs intérêts respectifs. Il va de soi que les sanctions sont parfois le dernier recours possible pour préserver la viabilité d'une rue ou d'un quartier.

L'intervenante n'accepte cependant pas que les partisans du projet de loi à l'examen soient dépeints comme des politiciens désireux d'agir uniquement de manière répressive. Le projet de loi ne se limite pas à cet aspect, loin s'en faut.

Enfin, l'intervenante souligne qu'il existe plusieurs communes qui n'appliquent pas encore d'amendes administratives mais qui organisent une concertation à ce sujet au niveau de la zone de police. Elle craint, si le débat est mené à ce niveau, qu'il ne soit pas possible d'apporter une réponse suffisamment affinée à une situation locale spécifique. Elle estime dès lors que les

Hij begrijpt niet dat een politieke fractie die beweert dat zij aandacht heeft voor wat bij de mensen leeft en een beleid wil voeren dat nauw aansluit bij de leefwereld van de burger nu plots pleit voor een reglementering die dezelfde moet zijn voor het hele land.

Mevrouw Piryns pleit niet voor een afschaffing van de gemeentelijke autonomie maar meent dat de federale wetgever wel de kijntlijnen zou aangeven over wat met een GAS-boete kan gesanctioneerd worden. Haar partij vraagt, net als de voorzitter van de sp.a-fractie, dat het huidig systeem van GAS-boetes eerst zou geëvalueerd worden voor men overgaat tot het verhogen van de boetes en het verlagen van de leeftijd.

De heer Broers wijst er op dat het opschrift van wetsontwerp op de gemeentelijke administratieve sancties eigenlijk zou moet worden aangevuld met «en bemiddelingsprocedures». Daardoor zou het concept voor iedereen duidelijker zijn.

Mevrouw Douifi benadrukt dat het voorliggend ontwerp de democratische besluitvorming en de bemiddelingsprocedure versterkt. De eenzijdige belichting van het verlagen van de leeftijd en het verhogen van de boetes belet dat de echte verdienste van het ontwerp niet tot zijn recht komt : het maakt het mogelijk om op lokaal vlak een evenwicht te vinden tussen bemiddeling en sancties. Het ontwerp creëert de mogelijkheid tot een grote democratische overlegronde over het lokale beleid. Uiteraard kan in die procedure overlegd worden met jeugdraden en andere adviesorganen. Zij is ervan overtuigd dat burgemeesters en schepenen een goed evenwicht zullen vinden bij de toepassing van deze wet. Telkens opnieuw worden er onnozele voorbeelden gegeven om de GAS-boetes eenzijdig te belichten terwijl het kader dat door dit ontwerp wordt gecreëerd de nadruk legt op overleg en bemiddeling. Dit overleg is een middel voor alle betrokken partijen om begrip op te brengen voor elkaar's belangen. Uiteraard zijn sancties soms het laatste redmiddel om de leefbaarheid van een straat of een wijk te kunnen verzekeren.

Zij aanvaard echter niet dat de voorstanders van dit wetsontwerp worden afgeschilderd als politici die alleen maar bestraffend willen optreden. Het wetsontwerp is veel ruimer dan dat.

Ten slotte wijst zij er op dat er verschillende gemeenten bestaan die nog geen GAS-boetes opleggen maar daarover overleg organiseren op het niveau van de politiezone. Zij vreest dat als het debat op dit niveau wordt gevoerd er geen voldoende verfijnd antwoord zal kunnen gegeven worden op een specifieke lokale situatie. Daarom vind zij dat de GAS-

amendes administratives devraient uniquement être élaborées commune par commune afin de pouvoir organiser la concertation de manière beaucoup plus optimale.

Mme Piryns demande dans quelle mesure on peut garantir que l'avis d'un conseil de la jeunesse, par exemple, sera respecté.

M. Moureaux souligne qu'un avis n'est qu'un avis. Aucune garantie ne peut donc être donnée en la matière.

IV. DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 2

Cet article est adopté par 10 voix et 1 abstention.

Article 3

Cet article est adopté par 9 voix contre 1 et 1 abstention.

Article 4

Cet article est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

L'ensemble du projet de loi a été adopté par 9 voix contre 1 et 1 abstention.

Le présent rapport a été approuvé par 9 voix et 2 abstentions.

Le rapporteur,

Dirk CLAES.

Le président,

Philippe MOUREAUX.

*
* *

**Le texte adopté par la commission
est identique à celui du projet de loi
transmis par la Chambre
des représentants
(voir le doc. Chambre, n° 53-2712/8).**

boetes enkel per gemeente zouden worden uitgewerkt zodat het overleg veel beter kan georganiseerd worden.

Mevrouw Piryns vraagt in welke mate kan gegarandeerd worden dat het advies van bijvoorbeeld een jeugdraad zal worden nageleefd.

De heer Moureaux wijst er op dat een advies slechts een advies is. Er kan terzake dus geen enkele waarborg gegeven worden.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Dit artikel wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 2

Dit artikel wordt aangenomen met 10 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 3

Dit artikel wordt eenparig aangenomen met 9 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

Artikel 4

Dit artikel wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Het geheel van het wetsontwerp wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

Dit verslag werd goedgekeurd met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

De rapporteur;

Dirk CLAES.

De voozitter;

Philippe MOUREAUX.

*
* *

**De door de commissie aangenomen tekst
is dezelfde als de tekst van het
door de Kamer van volksvertegenwoordigers
overgezonden ontwerp
(zie stuk Kamer, nr. 53-2712/8).**